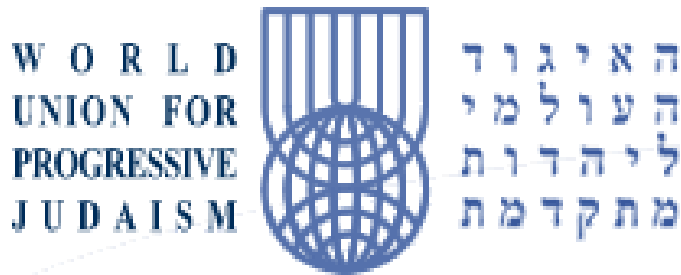

5775

Torah from Around the World

Rabbi Akiwa zei:

Sarcasme en lichtzinnigheid wennen een mens aan onbeschaamdheid.

Etiquette is als een haag die de Wijsheid beschermt.

Aan goede doelen geven is een haag die de rijkdom beschermt.

Geloften zijn als een haag die je eigenheid beschermt.

De haag die de levenswijsheid beschermt is de stilte.

[Pirke Awot 3:13. Uit: Spreuken over de Fundamenten, uitgave Amphora Books; in traditionele vertellingen/vertalingen is het nummer 3:17]

Sjabbat 3 januari 2015 / 12 tetwet 5775, Wajechi, Beresjiet/Genesis 47:28 – 50:26

Tanach blz. 101 - 108

Haftara: Jesaja 38:9-20

Tanach blz. 863 - 864

Commentaar: Rabbijn dr. Elliot N. Dorff, rector van de American Jewish University, hoogleraar filosofie en voorzitter van de Commissie over Joodse Wet en Normen van de Conservative Movement. Schrijver en redacteur van talrijke boeken en artikelen.

Vertaling: Frits Pront

Oorspronkelijke Engelse tekst: zie onder de vertaling.

Het belang van grootouders

"Hij (Joseef) zag Efrajiems kleinkinderen nog, en ook de geboorte van de kinderen van Machier, de zoon van Menasjè, maakte hij nog mee. (...) Joseef stierf toen hij honderdtien jaar oud was." (Beresjiet 50:23,26)

Wij weten ons eigenlijk niet goed raad met de claim van de Tora dat veel mensen die figureren in het bijbelboek Beresjiet (Genesis) uitzonderlijk oud zijn geworden. Af en toe horen wij tegenwoordig dat mensen 110 worden en dat is volgens de sidra van deze week dus net zo oud als Jozef. Maar men kan ons niet verwijten dat wij sceptisch staan tegenover het getal der jaren dat onze aartsvaders en moeders hebben geleefd volgens de Tora, om nog maar te zwijgen over de honderden levensjaren van degenen die hen voorgingen en die voorkomen in de genealogieën in Beresjiet 5 en 11. Deze getallen zijn misschien slechts de manier waarop de Tora wil aangeven dat zij mythische figuren waren, en beslist geen gewone mensen.

De Psalmist geeft inderdaad aan dat „ons leven zeventig jaar duurt, of tachtig als wij sterk zijn” (Tehiliem/Psalmen 90:10) en het wordt als een grote zegen beschouwd om je kleinkinderen nog mee te maken. „Ontvang de zegen van de Eeuwige uit Tzion, verheug je in de voorspoed van Jeroesjalajim, alle dagen van je leven, en verheug je in de kinderen van je kinderen. Vrede over Jisraëel!” (Tehiliem/Psalm 128: 5-6). Deze twee verzen geven waarschijnlijk meer de realiteit in de oudheid weer dan Beresjiet. Velen stierven bij de geboorte of de bevalling - vrouwen en kinderen - en degenen die overleefden legden vaak het loodje door infecties en andere ziekten, maar als je de leeftijd van twintig haalde en niet in een oorlog hoefde vechten, waren de kansen groot dat je zestig, zeventig of zelfs tachtig werd. Dit gold tot ver in de moderne tijd, want de levensverwachting in de Verenigde Staten was in 1900 ongeveer 45 jaar, maar in dit cijfer zijn de vele doden bij de geboorte/bevalling of als kind meegenomen. Vandaar dat sommigen van ons die nu grootouders zijn, zich onze eigen grootouders herinneren. (In mijn geval leefden zij alle vier toen ik werd geboren, maar drie van de vier stierven voordat ik bar mitswa werd). Tegenwoordig is de levensverwachting in de VS ongeveer 78 [in Nederland voor mannen 79,1 en voor vrouwen 82,8 jaar, red] en steeds meer van ons zullen onze kleinkinderen meemaken en sommigen van ons zullen zelfs zo gelukkig zijn om hun achterkleinkinderen te zien.

Maar wat is de rol van grootouders eigenlijk? De Talmoed is daar erg duidelijk over. Niet alleen ouders hebben de plicht om hun kinderen de Tora te onderwijzen (en de vaardigheden om de kost te verdienen); grootouders hebben die ook (Talmoed, Kiddoesjien 30a), en wel op basis van Dewariem 4:9: „Wees gewaarschuwd en neem u zorgvuldig in acht, zodat u nooit vergeet wat u met eigen ogen hebt gezien, maar de herinnering daaraan levendig houdt *en alles aan uw kinderen en kleinkinderen doorvertelt!*” [cursivering, red.] In onze tijd zou dat kunnen inhouden dat grootouders de ouders helpen met het betalen van het lesgeld voor joodse scholen, jeugdkampen en de jeugdgroepen van hun kinderen. Grootouders kunnen er een goed gevoel bij hebben als zij dit doen. Maar zij moeten zich niet al te goed voelen, want ze doen niet speciaal iets genereus; het is hun joods-wettelijke plicht!

Grootouders kunnen en zouden evenwel een veel directere en persoonlijke invloed moeten hebben op hun kleinkinderen. Meer dan veertig jaar lang was ik lid van de toelatingscommissies van de opleidingen voor rabbijnen. Keer op keer vertelden de gegadigden dat hun grootouders de belangrijkste invloed in hun leven waren geweest. Natuurlijk hoeft niet elke jood rabbijn te worden, maar dit illustreert het immense effect dat grootouders kunnen hebben op het joodse karakter van het leven van hun kleinkinderen. Op advies van mijn vriend, dr. Alvin Mars, skype ik elke week met mijn negenjarige kleinzoon die aan de andere kant van het land, in New Jersey, woont. Ongeveer vijftien of twintig minuten bestuderen wij samen Dewariem (Deuteronomium) en daarna praten wij over allerlei andere zaken. Dit maakt niet alleen onze persoonlijke band sterker; op die manier geef ik ook mijn eigen betrokkenheid bij Jodendom door en het helpt hem na te denken over zijn joodse leven. Afgezien daarvan, is het heerlijk om te doen!

Dit wordt zelfs in toenemende mate belangrijk als jouw kinderen gemengd gehuwd zijn. Hoe geef je vorm aan je eigen joodse betrokkenheid op een dusdanige manier dat de kleinkinderen er weet van krijgen en op zoek gaan naar hun eigen joodse identiteit op weg naar volwassenheid?

Mogen wij ons allen ontwikkelen tot grootouders en, als wij het geluk hebben om net zo oud te worden als Joseef, zelfs tot overgrootouders. En laten wij die rol serieus nemen door onze plicht te doen als joodse opvoeders van onze klein- en achterkleinkinderen.

Sjabbat Sjalom.

"Joseph lived to see children of the third generation of Ephraim; the children of Machir, son of Menasseh were likewise born upon Joseph's knees...Joseph died at the age of one hundred and ten years...."

(Genesis 50:23, 26)

We do not really know what to do with the Torah's claims that many of the people in Genesis lived extraordinarily long lives. Once in a while in our times we hear of people living to 110, as Joseph is said to do in our Torah reading this week, but we cannot be faulted if we are skeptical about the numbers the Torah claims our Patriarchs and Matriarchs lived, let alone the lifetimes of hundreds of years for those who preceded them in the genealogies of Genesis 5 and 11. These numbers may simply be the Torah's way of indicating that they were mythical figures, larger than life, as it were.

Indeed, the Psalmist indicates that "the span of our life is seventy years, or, given the strength, eighty years" (Psalms 90:10), and it is considered a great blessing to see your grandchildren - "May the Lord bless you from Zion; may you share the prosperity of Jerusalem all the days of your life and live to see your children's children. May all be well with Israel!" (Psalms 128:5-6). This is closer to what was probably the reality in antiquity. Many died in childbirth - women and children - and those who survived birth often succumbed to infections and other diseases, but if you made it to age twenty and did not have to go to war, the chances were good that you would make it to sixty, seventy, or even eighty. This was true well into modern times, for life expectancy in the United States in 1900 was around 45 years of age, but that figure reflected many deaths in childbirth and childhood. Thus some of us who are now grandparents remember our own grandparents. (In my case, all four were alive when I was born, but three of the four died before I was Bar Mitzvah.) Now that life expectancy in the United States is about 78, more and more of us will see our grandchildren, and some of us will be lucky enough to see our great-grandchildren.

What is the role of grandparents? The Talmud is very specific about that. Not only do parents have the duty to teach Torah (and the skills to earn a living) to their children; grandparents do too (B. *Kiddushin* 30a), based on Deuteronomy 4:9: "Make them known to your children and to your children's children!" In our day, that might include helping parents pay tuition for Jewish schools, camps, and youth groups for their grandchildren. Grandparents can feel good about doing that, but not too good because it is not an especially generous act on their part; it is their Jewish legal duty!

Grandparents, though, can and should have a much more direct and personal influence on their grandchildren. I have been a member of admissions committees for rabbinical school for over forty years, and time and time again applicants mention their grandparents as a major Jewish influence on their lives. Not every Jew should become a rabbi, of course, but this illustrates the immense affect that grandparents can have on the Jewish character of their grandchildren's lives. Following the lead of my friend, Dr. Alvin Mars, I now Skype with my nine-year-old grandson who lives across the country in New Jersey each week. We study D'varim (Deuteronomy) together for fifteen or twenty minutes, and then we talk about all kinds of other things. This not only deepens our personal relationships; it also communicates my own commitment to Judaism, and it helps him think about his own Jewish life. Aside from that, it is a sheer delight!

This becomes even more important when your children have married people of other faiths. How do you model your own Jewish commitments to your grandchildren so that they know about them and seek to figure out their own Jewish identity as they grow? Rabbi Charles Simon, Executive Director of the Federation of Jewish Men's Clubs, and a number of people working with him have produced wonderful materials to help grandparents do that, including *Let's Talk About It - A Book of Support and*

Guidance (on talking with your members of your family who are intermarried) and *Intermarriage Concepts and Strategies*. Check out the FJMC website to order those materials [here](#).

May we all grow to be grandparents and, if we are lucky enough to be as Joseph was, even great-grandparents, and may we take that role seriously by fulfilling our duties as Jewish educators for our grandchildren and great-grandchildren.

Shabbat Shalom.